

Persoonlijkheidspsychologie: Key Terms

Chapter 1: introduction to Personality psychology

Trait-descriptive Adjectives: adjectieven die gebruikt kunnen worden om kenmerken/karakteristieken van een persoon te beschrijven.

Personality: een geheel van 'kenmerken' en mechanismen in het individu die georganiseerd en relatief duurzaam zijn en die het individu beïnvloeden in zijn/haar interacties met, aanpassingen aan het intrapsychische (in zichzelf), het fysieke en de sociale omgeving. Handig voor het beschrijven van een persoon, het verklaren van zijn gedrag en het voorspellen ervan.

Psychological traits: karakteristieken die beschrijven op welke manieren mensen verschillend zijn, gelijk zijn of beschrijven een dimensie waarin mensen verschillend zijn.

Average Tendencies: gemiddelde 'neigingen' voorkomende kenmerken van een persoon.

Psychological mechanisms: lijken op kenmerken, maar verwijzen eerder naar de processen en volgen meestal een input- beslissing maken – output. Zoals een informatieverwerkingsproces. Net als traits worden deze slecht geactiveerd in specifieke situaties.

Within the individual: iets wat een persoon steeds 'bij zich heeft'. We voelen ons steeds 'dezelfde' van jong tot oud en van situatie tot situatie ook al kunnen we verschillen op deze gebieden. We blijven wel dezelfde persoon.

Organized and enduring: de mechanisms en traits zijn niet slechts een willekeurige collectie van elementen . de persoonlijkheid is georganiseerd omdat alle traits en mechanisms aan elkaar gelinkt zijn in een samenhangend geheel. Ze is ook duurzaam en iets of wat consistent in tijd. Boos zijn is geen trait eerder een toestand op een bepaalde moment → inconsistent en niet duurzaam.

Influential forces: beïnvloedende krachten, de traits en mechanisms kunnen een effect hebben op mensen hun leven. Traits worden gezien als invloeden op hoe we denken, gedragen en voelen.

Person-environment interaction: persoon-omgeving interactive, houd enkele elementen in. Percepties: verwijst naar hoe we dingen zien of interpreteren van een omgeving. Selectie: beschrijft de manier waarop we kiezen welke situaties we aangaan.vb: vrienden, hobbies, school. Evocaties: uitlokkingen, zijn de reacties die we uitlokken bij anderen, vaak heel onbewust of onbedoeld. Manipulaties: manieren waarop we bedoeld pogingen tot invloed op anderen aangaan.

Adaptation: aanpassing, adaptief-functioneren: bereiken van doelen, verwerking, aanpassing, dealing with challenges and problems of everyday life.

Environment: de fysieke omgeving stelt vaak uitdagingen op voor mensen. Bedreigingen voor het overleven, de sociale omgeving stelt adaptieve uitdagingen (concurreren voor status van een job),

Human nature: menselijke natuur, het eerste level van persoonlijkheidsanalyse beschrijft de mens in het algemeen, zijn traits en mechanisms van persoonlijkheid die typisch zijn voor onze soort en die iedereen of zo goed als iedereen heeft.

Individual differences: tweede level van persoonlijkheidsanalyse, dimensies van individuele verschillen waarin elke persoon is zoals SOMMIGE anderen. Verschillen tussen groepen, groepen mensen met dezelfde persoonlijkheidskenmerken die zich door dat kenmerk onderscheiden van andere groepen.

Differences between groups: tweede level van persoonlijkheidsanalyse. Verschillen tussen groepen, groepen mensen met dezelfde persoonlijkheidskenmerken die zich door dat kenmerk onderscheiden van andere groepen.

Nomothetic: (universeel) personen moeten onderzocht worden als individuele instanties van algemene kenmerken die worden verspreid in de populatie. Statistische vergelijkingen van individuen of groepen, adhv steekproeven, vooral gebruikt voor het identificeren van universele kenmerken van de mens en dimensies van individuele of groepsverschillen.

Idiographic: enkele en unieke gevallen, beschrijving van één. Focust op een enkel subject en probeert algemene principes die zich manifesteren over een leven te observeren. Gevalstudies, psychologische biografieën.

Domain of knowledge: Specialisatie, Niet minder of meer waar, Onderzoeksmethoden, bekende feiten, theoretische verklaringen, ..., Integratie / contradictie

Dispositional domain: het identificeren en meten van de meest belangrijke manieren waarop mensen van elkaar verschillen.

Biological domain: gaat uit van de veronderstelling dat mensen eerst en vooral collecties van biologische systemen zijn en deze de bouwstenen vormen voor gedrag, gedachten, en emoties. Genetica, psychofysiologie en evolutie.

Intrapsychic domain: beschrijft vooral de mentale mechanismen van persoonlijkheid waarvan velen werkzaam zijn buiten het bewustzijn. Freud's theorie is het meest dominant.

Cognitive-experiential domain: focust op cognities en subjectieve ervaringen. Bewuste gedachten, gevoelens, geloof en verlangens over zichzelf en anderen.

Social and cultural domain: de veronderstelling dat persoonlijkheid niet slecht in het hoofd zelf zit maar dat persoonlijkheid de sociale en culturele context beïnvloedt en vice versa.

Adjustment domain: verwijst naar het feit dat persoonlijkheid een kernrol inneemt in hoe we verwerken, aanpassen en veranderen aan het tij van gebeurtenissen in ons dagelijks leven.

Good theory: een goede theorie voldoet aan drie kenmerken: Voorziet richtlijnen voor onderzoek, Organiseert bevindingen, Maakt voorspellingen.

Theories and beliefs: theorieën moeten voldoen aan de bovenstaande criteria, overtuigingen zijn gebaseerd op geloof en niet op betrouwbare feiten. Kan belangrijk zijn voor sommige mensen.

Scientific standards for evaluating personality theories: Comprehensiveness, Heuristic value, Testability, Parsimony, Compatibility and integration across domains and levels

Comprehensiveness: verklaart de theorie goed alle feiten en observaties binnen het domein is er genoeg empirisch bewijs.

Heuristic value: heuristiek= de leer van methodisch zoeken. Een goede theorie zal onderzoekers leiden naar het vinden van nieuwe ontdekkingen die eerder nog niet gekend waren.

Testability: testbaarheid, kan de theorie genoeg voorspellingen empirisch testen.

Parsimony: spaarzaamheid, wordt de theorie beschreven aan de hand van een beperkt aantal veronderstellingen of vooronderstellingen.

Compatibility and integration across domains and levels: de theorie is consistent met wat er gekend is in andere domeinen en kan gecoördineerd worden met andere soorten wetenschappelijk onderzoek.

Chapter 2: Personality Assessment, Measurement and Research Design

Self-report data (S-data): zelfrapportage, de informatie die een persoon zelf vrijgeeft. Deze kan verkregen worden op verschillende manieren. Interviews, periodische verslagen van de persoon zelf telkens er zich een gebeurtenis voordoet en vragenlijsten. De meest belangrijke reden voor dit soort infoverzameling is dat de persoon zelf aan een groot deel van info geraakt over zichzelf waar anderen nooit zullen aankunnen. Gevoelens, emoties, verlangens, overtuigingen en persoonlijke ervaringen. Nadelen: Niet willen (defensief, sociaal wenselijk), Niet kunnen (lage emotionele intelligentie), Niet durven (bescherming)

Structured and unstructured: de S-data kan via vele vormen verkregen worden. Deze worden opgedeeld in ongestructureerde tests (open vragen, vul de lege stippelijn in, ... hierbij moet er gebruik gemaakt worden van coderings schema's zodat de antwoorden kunnen geïnterpreteerd worden.)vb: twenty statements test (20x ik ben ...)- zinnen aanvul test ZAT. en gestructureerde tests (gesloten vragen: meerkeuzevragen, forced choice, ja-nee, meestvoorkomende is de adjective check list ACL)

Likert rating scale: deze beoordelingsschaal is een gestructureerde testvorm waarbij de deelnemer een cijfer moet toekennen aan een waardering bv van 1= zeer kenmerkend voor mij tot 7= helemaal niet kenmerkend voor mij.

- Beschrijvende adjectieven : likert schaal en adjective check list
- Beschrijvende zinnen NEO-PI (neuroticism-extraversion-openness personality inventory)en de CPI (california personality inventory) en de MMPI (Minnesota multiphasic personality inventory)

Experience sampling: ervaringssteekproefjes, gedurende enkele weken elke dag een vragenlijst, checklist, ... invullen over hoe je je op die moment voelt.

Observer-report-data (O-data): een onderzoeker observeert de persoon en evalueert deze. Voordeel: observatoren kunnen informatie beschrijven die de persoon zelf nooit zou opmerken, indrukken die de persoon op anderen heeft, zijn/haar sociale reputatie, de manier waarop de interacties verlopen, de plaats in de groepshierarchie.

Inter-rater reliability: interbeoordeelaarsbetrouwbaarheid, door meerdere onderzoekers samen in te schakelen voor een observatie kan er vergeleken worden en kan men onderzoeken in hoeverre deze observaties overeenkomen. Komen ze zeer sterk overeen dan is er een goede interbeoordeelaarsbetrouwbaarheid.

Multiple social personalities: meerdere sociale persoonlijkheden (mensen gedragen zich anders bij verschillende mensen → verschillende rollen), bij het gebruik van meerdere observatoren kan men intieme relaties inschakelen door bijvoorbeeld een echtgenoot meet te laten observeren waardoor andere sociale persoonlijkheden van de persoon kunnen geobserveerd worden. Deze observaties hebben wel het risico te subjectief te zijn en dus minder betrouwbaar.

Naturalistic observation: natuurlijke observaties- observaties in de natuurlijke omgeving, de observatoren zijn getuigen van gedragingen in een alledaagse normale situatie van de persoon. Een andere optie is de artificiële observatie, dit is een gecontroleerde omgeving die is opgesteld door de onderzoeker meestal een labo.

Test data (T-data): informatie uit gestandaardiseerde tests. Mensen worden in een gestandaardiseerde testsituatie geplaatst die gecontroleerd wordt door de onderzoeker. Hierbij wilt men zien hoe verschillende mensen reageren op een identieke situatie.

Voorbeeld 1: bridge building test Henry murray : the assesment of men: de geobserveerde persoon krijgt de taak een brug te bouwen, hij krijgt een aantal delen hout, touw en gereedschap en twee assistenten. De bedoeling is dat hij de 'bevelen' geeft en de twee anderen laat bouwen, niet zelf. De twee helpers zijn echter acteurs waarvan de ene een onhandige speelt die vaak dingen fout doet en de andere een betweterige die vaak in tegenspraak komt met de persoon. De persoon denkt geobserveerd te worden voor leiderschapskwaliteiten maar eigenlijk wordt er geobserveerd naar frustratie niveau.

Voorbeeld 2: Edwin megargee. dominantie – leiderschap

Hoog dominante man (75%) – laag dominante man

Hoog dominante vrouw (70%) – laag dominante vrouw

Hoog dominante man (90%) – laag dominante vrouw

Hoog dominante vrouw (20% → 91%) – laag dominante man

Functional magnetic resonance imaging (fMRI): een techniek die gebruikt wordt om verschillende gebieden in de hersenen te identificeren. Delen lichten op wanneer ze gebruikt worden.

Projective techniques: projectieve technieken, de persoon krijgt een standaardstimulus en wordt gevraagd wat hij/zij ziet. Rorschach, TAT, CAT.

Life-outcoming data (L-data): informatie die uit gebeurtenissen, activiteiten, ... van de persoon zijn leven kan gehaald worden die openbaar beschikbaar zijn. Huwelijken, scheidingen, lidmaatschap van clubs, snelheidsboetes, eigendom van een geweer, en vele andere. Men kan O-data en T-data gebruiken om L-data te voorspellen.

Reliability: de mate waarin een test het echte level van een trait kan beschrijven. Test-hertest betrouwbaarheid, Interne consistentie betrouwbaarheid, Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid

Repeated measurement: herhaalde metingen kunnen betrouwbaarheid meten wanneer de resultaten steeds dezelfde of gelijkaardig zijn is de test betrouwbaar.

Respons sets: antwoordneigingen, de neiging om steeds in de zelfde soort antwoorden te vervallen

Noncontent responding: zelfde als respons sets, verwijst ernaar dat men niet let op de inhoud van de vraag en gewoon antwoord.

Acquiescence: soort respons set, steeds ja antwoorden.

Extreme responding: ook een soort respons set, steeds het uiterste kiezen zoals volledig akkoord of helemaal niet akkoord nooit middelste antwoorden.

Social desirability: sociale wenselijkheid. De neiging antwoorden te geven waarvan de persoon denkt dat ze beter zijn in de ogen van anderen. 3 oplossingen:

Corrigeren dmv schalen (vb. L-F-K)

Items: geen correlatie met sociale wenselijkheid

Gedwongen keuze (forced choice; equivalent in sociale wenselijkheid)

Forced choice questionnaire: gedwongen keuze, er worden steeds paren van stellingen gegeven waardoor de persoon één van de twee moet kiezen die meer bij hem past.

Validity: Mate waarin een test effectief meet wat het pretendeert te meten

5 soorten:

Gezichtsvaliditeit (face validity)

Predictieve validiteit of criteriumvaliditeit

Convergente validiteit

Discriminerende validiteit

Constructvaliditeit

Face validity: gezichtsvaliditeit, de mate waarin een test op het zicht lijkt te meten wat hij effectief hoort te meten.

Predictive validity: de mate waarin een test externe criteria kan voorspellen, gedragingen buiten de testsituatie.

Criterion validity: idem predictieve validiteit.

Convergent validity: de mate waarin een test correleert met een andere test die hetzelfde meet.

Discriminant validity: Mate waarin een test niet correleert met een test die niet hetzelfde meet

Construct validity: = mate waarin een test meet wat het bedoelt te meten, correleert met een test die hetzelfde meet, en niet correleert met een test die niet hetzelfde meet ≈ overkoepelende validiteit, Persoonlijkheidsvariabelen = theoretische constructen

Theoretical constructs: persoonlijkheidsvariabelen.

Generalizability: Mate waarin een test zijn validiteit behoudt over verschillende contexten, situaties, ... en de theorie dus kan worden toegepast op de algemene werkelijkheid.

Experimental methods: Onderzoek van de causaliteit van de onafhankelijke variabele op de afhankelijke variabele. 2 vereisten:

Manipulatie

Equivalentie door: Randomisatie, Counterbalancing

Manipulation: manipulatie van de verschillende variabelen in een experiment, zo kan er gekeken worden in welke toestand de verschillende variabelen een bepaalde verandering teweegbrengen in een ongemanipuleerde variabele.

Random assignment: willekeurige toewijzing van individuen tot ofwel de experimentele groep ofwel de controlegroep.

Counterbalancing: tegen evenwicht, de volgorde van de condities wordt bepaald. De ene groep krijgt eerst conditie A en dan B de andere groep krijgt eerst conditie B en dan A.

Statistically significant: statistische significantie, wanneer een verschil belangrijk genoeg is waardoor de observatie ervan opgenomen worden in de beschrijving.

Correlational method: een statistische procedure wordt ingeschakeld om te bepalen of er een relatie is tussen twee variabelen.

Correlation coefficient: een cijfer dat aantoont hoe en hoe sterk twee variabelen correleren. Van .0 tot .1 hoe dichter bij 1 hoe meer correlatie, + is een positief verband= hoe meer-hoe meer, hoe minder-hoe minder, - is een negatief verband = hoe meer-hoe minder, hoe minder-hoe meer.

Directionality problem: wanneer er een correlatie is gevonden tussen twee variabelen is er nog de vraag of A de oorzaak/invloed is op B, of B de oorzaak/invloed is op A.

Third variable problem: er is dan nog de optie dat er een derde variabele is die zowel A als B veroorzaakt/beïnvloedt.

Case study method: gevalstudie, het leven van een persoon tot op een zekere diepte. Vb: allport – an attention seeking boy, the serial killer ted bundy.

Part one: the dispositional domain

Chapter3: Traits and trait taxonomies.

Lexical approach: volgens deze aanpak zijn alle traits die geregistreerd en gedefinieerd staan in het woordenboek de basis van een natuurlijke beschrijving van verschillen tussen mensen.

Statistical approach: deze methode gebruikt factor analyse of gelijkaardige statistische procedures om traits te identificeren.

Theoretical approach: met deze methode gebruiken onderzoekers theorieën om traits te beschrijven.

Lexical hypothesis: alle belangrijke individuele verschillen zijn gecodeerd in de natuurlijke taal.

Synonym frequency: hoe meer synoniemen er bestaan voor een trait hoe belangrijker de dimensie van individuele verschillen is.

Cross-cultural universality: hoe belangrijker een individueel verschil in menselijke transacties is hoe meer talen er een term voor zullen hebben.

Factor analysis: een methode die groepen van items identificeert die covariëren maar niet neigen te covariëren met andere groepen van items.

Factor loadings: verwijzen naar de graad waarin items correleren met de onderliggende factor.

Sociosexual orientation: mannen en vrouwen zouden één à twee sexuele relatiestrategieën aangaan. Ofwel monogaam ofwel niet

Interpersonal traits: een soort van individuele verschillen dat inhoud hoe mensen doen tegen elkaar en met elkaar.

Adjacency: de nabijheid van traits onder elkaar op het circumplex, de traits die dicht bij elkaar staan correleren positief.

Bipolarity: bipolaire traits zijn traits die zich op de tegenovergestelde plaats bevinden op het circumplex en correleren negatief met elkaar.

Orthogonality: deze relatie in traits wijst erop dat ze geen correlatie vertonen en bevinden zich in een hoek van 90° van elkaar op het circumplex.

Five-Factor-model: een taxonomie van persoonlijkheidstraits. Deze bestaat eruit dat persoonlijkheid een combinatie is van 5 centrale kenmerken waarbij het ene kenmerk sterker naar voor komt als het andere afhankelijk van persoon tot persoon. Extraversie, bereidwilligheid, openheid, consciëntieusheid en emotionele stabiliteit. De lexicale aanpak ervan begon bij Allport en Odbert die via een woordenboek alle persoonlijkheidsbeschrijvende woorden gingen analyseren en organiseren tot 4 lijsten van termen.

Extraversion: ↔ **introvert** extraversie, uitbundigheid, regelmatige sociale interactie, praatgraag, sociale aandacht, zijn meestal gelukkiger.

Social attention: sociale aandacht, een aspect van extraversie, extraverte personen krijgen graag veel sociale aandacht.

Agreeableness: ↔ **agressiviteit**. bereidwilligheid, gaan sneller akkoord met zaken. Willen liever conflicten oplossen dan ze zo te laten, vinden dat iedereen overeen moet komen, houden meer van harmonieuze sociale interactie en samenwerking.

Conscientiousness: ↔ **onconscientieusheid**. nauwgezet, gewetensvol, werken hard en zijn zeer punctueel, vertonen betrouwbaar gedrag, betere punten, job en positieve relaties.

Emotional stability(neuroticism) :↔emotioneel onstabiel Manier van omgaan met stress, Gemoedstoestand, N: Vermoeidheid (gezondheid algemeen), Dissociatieve ervaringen, Suïcidale neigingen, Alcohol, Relaties, Seksuele problemen, ES: Professioneel succes, N: PTSD(posttraumatic stress disorder) , Self-handicapping strategie

Openness:↔ geslotenheid. Dromen, Openheid tot ervaren, Experimenteren, Open informatieverwerking (tunnel visie), Minder vooroordelen

Combinations of Big Five Variables: voorbeelden :

- Schoolresultaten: ↑C ↓N
- Risicovol seksueel gedrag: ↑E ↑N ↓C ↓A
- Alcoholgebruik: ↑E ↓C
- Beklimmers Mount Everest: ↑E ↓N ↑psychoticisme
- Geluk: ↑E ↓N
- Vrijwilligerswerk: ↑A ↑E
- Vakbond: ↓E ↓N
- Vergevingsgezindheid: ↑A ↓N
- Leiderschap: ↑E ↑A ↑C ↓N

Personality-Descriptive nouns: persoonlijkheidsomschrijvende naamwoorden. VB: dommerik, schattigaard, filosoof, grappenmaker, sportpersoon

Part two: the biological domain.

Chapter6: Genetics and Personality.

Genome: verwijst naar de complete set van genen dat een organisme bezit. Die van de mens bevat tussen de 20.000 en de 30.000 genen die gelokaliseerd zijn op 23 paar chromosomen. Iedereen erft een deel van een paar van de moeder en een van de vader.

Genetic junk: 98% van DNA wordt in stukjes gedaan en liken niet gebruikt te worden, daarom werd het genetisch afval genoemd. Maar eigenlijk blijkt dat deze stukjes DNA veel invloed hebben op zowat alles wat een mens bepaald, fysieke grootte – persoonlijkheid.

Eugenics: de wetenschap die zegt dat we de toekomst van het menselijke ras kunnen ontwerpen door de reproductie van personen met bepaalde traits en het ontmoedigen van reproductie van personen zonder die traits → Holocaust.

Percentage of variance: verwijst naar het feit dat individuen variëren of verschillend zijn van anderen en dat deze variatie verdeeld kan worden in percentages die veroorzaakt worden door verschillende oorzaken.

Heritability: de proportie van geobserveerde variantie in een groep van individuen die veroorzaakt worden door genetische variantie. → erfelijkheid

Phenotypic variance: geobserveerde individuele verschillen, lengte, gewicht en persoonlijkheid.

Genotypic variance: individuele verschillen in de totale collectie van genen in het bezit van elke persoon.

Environmentality: het percentage van geobserveerde variantie in een groep van individuen dat kan toegeschreven worden aan omgevingsinvloeden.

Nature-nurture debate: alle argumenten over het feit ofwel genen ofwel omgeving een belangrijkere determinant is voor persoonlijkheid. Op individueel niveau is er geen debat mogelijk want hier is een voortdurende wisselwerking tussen beide. Op populatie niveau wel debat.

Selective breeding: selectief kweken? Men gaat met honden kweken die enkel die kenmerken hebben die men goed vindt. → kenmerken zijn erfelijk want ze worden doorgegeven.

Family studies: familiestudies correleren de graad van genetische verbondenheid onder familieleden met de graad van persoonlijkheidsovereenkomsten. Omdat familieleden vaak ook dezelfde omgeving hebben is het moeilijk sommige kenmerken specifiek aan één van de twee toe te schrijven.

Twin studies: tweelingenonderzoek gaat erfelijkheid schatten door te kijken of identieke tweelingen sterker op elkaar lijken dan niet-identieke tweelingen.

Monozygotic (MZ) twins: tweelingen die van één bevrucht eitje komen dat zich op een bepaald punt in twee splitst. identiek

Dizygotic (DZ) twins: tweelingen die elk van een ander bevrucht eitje komen. Kunnen hetzelfde geslacht of het tegenovergestelde geslacht zijn en zijn niet identiek (50% zelfde genen)

Equal environments assumption: gelijke omgeving veronderstelling, veronderstelling dat de omgeving ervaren door identieke tweelingen dezelfde is als de omgeving ervaren door gewone tweelingen.

Adoption studies: adoptiestudies, hier kunnen de correlaties gevonden worden tussen geadopteerde kinderen en hun adoptie ouders waar ze geen genen mee delen en zo uitmaken wat er aan omgevingsinvloeden ligt of niet aan erfelijkheid. Wanneer men geadopteerde tweelingen gaat onderzoeken die van elkaar gescheiden zijn kan men ook nog eens de erfelijke kenmerken bepalen, dit is echter zeer zeldzaam en kan dus niet vaak worden onderzocht.

Selective placement: selectieve plaatsing , als kinderen specifiek bij ouders worden geplaatst die lijken op hun biologische ouders dan kan de correlatie dalen, maar dit wordt amper of niet toegepast dus vormt geen probleem bij de werkelijke studies.

Gender identity disorder (GID): geslachtsidentiteit stoornis, een tegengestelde gelsachtsidentiteit die zeer sterk is en consistent over een lange periode, een overheersende psychologisch oncomfort met eigen biologisch geslacht.

Shared environmental influences: gedeelde omgevingsinvloeden

Nonshared environmental influences: niet gedeelde omgevingsinvloeden.

Genotype-environment interaction: de verschillende reacties van individuen met verschillende genotypes op dezelfde omgeving.

Genotype-environment correlation: verschillende blootstelling van individuen met verschillende genotypes aan verschillende omgevingen.

Passive Genotype-environment correlation: ouders geven zowel hun omgeving al shun genen door aan hun kinderen ook al doen hun kinderen niets om die omgeving te verkrijgen.

Reactive Genotype-environment correlation: ouders reageren verschillend op de verschillende genotypes van de kinderen. Knuffelen → knuffelaar en niet-knuffelaar.

Active Genotype-environment correlation: persoon met een specifiek genotype zoekt of creëert zelf de omgeving die hoort bij zijn genotype.

Molecular genetics: moleculaire genetica: methode die ontworpen is om specifieke genen te identificeren die geassocieerd worden met persoonlijkheidstraiten

DRD4 gene: dopamine receptor, wordt regelmatig geassocieerd met nieuwe ervaringen zoeken vooral degenen die een risico inhouden.

Environmental view: de gedachtegang dat zegt dat persoonlijkheid bepaalt wordt door socialisatie activiteiten zoals opvoedingsstijl.

Part three: the intrapsychic domain.

Chapter9: psychanalytic approaches to personality.

Psychic energy: psychische energie : alle instincten, verlangens die een persoon motiveerden zich op een bepaalde manier te gedragen.

Instincts: de krachten die de psychische energie stuurden.

Libido: levensinstinct, levenswens, behoefte-bevredigend, levensbehoudend, pleziergeoriënteerde nood.

Thanatos: doodsinstinct , doodswens, oorzaak van alle destructieve gedachten en verlangens.

Conscious: bewuste, alle gedachten , gevoelens en percepties waar een persoon zich op de moment bewust van is.

Unconscious: onbewuste, het grootste gedeelte van de mind, alles waar men op de bewuste moment niet aan denkt of niet uit het geheugen kan gehaald worden.

Blindsight: een soort van blindheid die zich voordoet wanneer er iets is foutgelopen in de hersenen op de plaats waar visuele object herkenning plaatsvindt maar wanneer de ogen zelf wel nog werken om informatie binnen te brengen. Onbewust wordt er toch info verwerkt waardoor de hersenen er wel van weten maar dit niet wordt doorgegeven aan het bewustzijn.

Deliberation-without-awareness: onbewuste keuzes maken, wanneer een persoon voor een keuze gesteld wordt en hier niet onmiddellijk een antwoord op kan geven gaat dit proces in het onbewuste verder waardoor de persoon plots op een latere moment wel de juiste beslissing kan maken.

Id: het meest primitieve deel van ons brein en is aangeboren, de bron van al onze verlangens en behoeften die liefst zo snel mogelijk bevredigd moeten worden.

Pleasure principle: het verlangen naar onmiddellijke bevrediging, id principe

Primary process thinking: denken zonder logische regels van bewuste gedachten. Vb: fantasieën en dromen.

Wish fulfillment: wensvervulling, wanneer de verlangens niet onmiddellijk bevredigd kunnen worden kan het id gaan fantaseren om op een ingebeelde visuele manier zeer even toch te krijgen wat het wil.

Ego: het deel van de persoonlijkheid dat het id aan de werkelijkheid vasthoudt.

Reality principle: EGOprincipe, ego weet dat de verlangens van het id vaak in conflict komen met de sociale en fysieke realiteit en gaat deze dan uitstellen, vermijden of corrigeren.

Secondary process thinking: het ontwikkelen van strategieën om problemen op te lossen en bevrediging te verkrijgen.

Superego: deel van het brein dat waarden, moreel en idealen van de maatschappij internaliseren , eigen maken. Verteld ons wat fout is en wat juist is en dus bewonderenswaardig.

Anxiety: angst is een onplezierige toestand, dat functioneert als een signaal dat er iets niet klopt en dat erop gereageerd moet worden.

Defense mechanisms: verdedegingsmechanismen, afweermechanismen.

Objective anxiety: een reactie op een werkelijke fysieke bedreiging , vb: grote enge sterke man

Neurotic anxiety: doet zich voor wanneer er een rechtstreeks conflict is tussen het ID en het EGO, het gevaar bestaat erin dat het EGO controle verliest over een onacceptabel verlangen van het ID. bv: een persoon die steeds angst ervaart om onaanvaardbare gedachten eruit te gooien in het openbaar.

Moral anxiety: ontstaat door een conflict tussen het ego en het superego. Mensen die voortdurend schrik hebben om niet te voldoen aan de 'JUISTE' normen.

Repression: Verdringing: Voorkomen dat onaanvaardbare gevoelens, conflicten, herinneringen, ... naar het bewuste komen, angst voorkomen, EGO beschermen.

Denial: ontkenning: weigeren de realiteit te erkennen (vervorming)

Fundamental attribution error: de fundamentele attributiefout, de neiging van de mens om eigen succes aan zichzelf toe te schrijven en falen aan externe factoren toe te schrijven.

Displacement: Freud; emotionele lading bij een bepaalde gedachte wordt daarvan losgekoppeld en bindt zich aan een andere gedachte . Bedreigende of onaanvaardbare impuls wordt van zijn originele bron gekanaliseerd naar een niet-bedreigend doel. Gebeurt onbewust.

Rationalization: Freud; gedrag, ..., waarvan de werkelijke motieven niet doorzien worden, een logisch samenhangende of moreel aanvaardbare verklaring geven. Analytische of intellectuele uitleg geven, een sociaal onaanvaardbaar gedrag krijgt een aanvaardbare reden.

Reaction formation: Freud; gedragswijze of psychische gewoonte met een betekenis tegengesteld aan een verdrongen wens en gevormd als een reactie hierop, Verdrongen drift → onaanvaardbare reactie → tegengestelde reactie

Projection: Freud: psychisch mechanisme met behulp waarvan wensen, ..., die men bij zichzelf ontkent of afwijst aan een ander worden toegeschreven , Gedachten, ..., die we zelf niet kunnen verdragen in onszelf worden geprojecteerd, toegeschreven aan andere personen .

False consensus effect: valse consensuseffect: de neiging dat mensen veronderstellen dat anderen gelijk zijn aan hen. Veronderstellen dat anderen dezelfde voorkeuren, motivaties, of traits vertonen als jij.

Sublimation: Freud; psychisch mechanisme dat een drift die in oorsprong op het seksuele gericht was, ombuigt naar een niet-seksueel doel en een niet-seksueel object, Kanaliseren van onaanvaardbare seksuele of agressieve instincten naar sociaal wenselijke activiteiten

Psychosexual stage theory: volgens deze theorie zoeken kinderen naar seksuele bevrediging in elk stadium van hun leven door levensenergie te spenderen aan een specifiek lichaamsdeel. Elk stadium is vernoemt naar het lichaamsdeel waaraan de energie wordt gespendeerd.

Fixation: wanneer een kind een conflict in een specifiek stadium niet volledig kan oplossen bestaat de kans dat hij/zij in dit stadium blijft 'steken' dit fenomeen noemen we Fixatie. Elk succesvol geëindigd stadium staat voor een meer ontwikkelde volwassen methode van seksuele bevrediging.

Oral stage: orale fase: van geboorte tot 18 maanden, tijdens deze fase zijn de mond, de lippen en de tong de belangrijkste bronnen voor plezier en spanningsvermindering. Het hoofdconflict hier ontstaat bij het spenen, het verlaten van de moederborst voor de voeding, wanneer hier een conflict ontstaat bestaat de kans dat het kind verlatingsangst ontwikkelt omdat de voeding samenhangt met verzorging en bescherming. Als er een fixatie plaatsvindt is er in latere leven meer kans op biologisch: Eetproblemen, roken, alcohol, drugs, nagelbijten, duimzuigen, potloodkauwen. Psychisch: Psychische afhankelijkheid + verlatingsangst

Anal stage: van 18 maanden tot 3 jaar. in de anale fase staat de anus centraal als lichaamsdeel voor behoeftebevrediging. Het kind begint een mate van controle te krijgen over zijn omgeving. Door het ophouden van stoelgang kan hij protest uiten en door het loslaten gehoorzaamheid tonen. Wanneer men hier een fixatie opdoet door te veel op te houden kan men later zeer net en strikt worden, te veel loslaten, slordig en vies.

Phallic stage: fallische fase van 3 tot 5 jaar: in deze fase staat het geslachtsdeel centraal voor seksuele bevrediging. Deze fase verloopt verschillend voor meisjes en voor jongens. Jongens ondergaan hier het oedipus conflict, meisjes het electracomplex.

Oedipal conflict: het oedipusconflict behoort tot de fallische fase van de jongens. Hierbij gaan de jongens verliefd worden op de moeder van het tegengestelde geslacht en wil deze dan ook ontnemen van haar man / de jongen zijn vader. De vader wordt in eerste instantie zijn rivaal, maar de jongen beseft dat zijn vader een machtsvol persoon is, en krijgt schrik dat deze eventueel zijn penis van hem kan ontnemen om te voorkomen dat de jongen de moeder van hem ontnemt. → castratieangst, uiteindelijk beslist de jongen dat hij best gwn exact zoals zijn vader kan worden om zijn moeder te kunnen krijgen en gaat zich er dan mee identificeren.

Castration anxiety: de angst die de jongen heeft dat zijn vader zijn penis gaat afsnijden.

Identification: elk kind gaat zich uiteindelijk identificeren met de moeder van het zelfde geslacht. Zichzelf er mee vergelijken en ernaar streven dezelfde persoon te worden.

Penis envy: kleine meisjes zouden hun moeder beschuldigen voor het feit dat ze geen penis hebben en tegelijkertijd jaloers zijn dat hun vader dit wel heeft en hem daarvoor benijden.

Electra complex: Carl Jung: dit complex zou zich afspelen in de fallische fase van de meisjes. Meisjes zouden hun moeder willen elimineren om hun vader te verkrijgen vanwege zijn penis. Maar hebben geen schrik van hun moeder gaan zich uiteindelijk ook identificeren met de moeder om op die manier aandacht te krijgen van hun vader. Maar dit idee werd afgewezen door Freud omdat volgens hem meisjes inferieur waren aan jongens in die zin dat ze nooit een succesvolle ontwikkeling zouden ondergaan van het superego. En altijd penisnijd zouden hebben.

Latency stage: latentiefase van 6 tot ongeveer de puberteit: dit zou een fase zijn van psychologische rust omdat hier weinig of geen ontwikkeling voorkomt op vlak van seksuele bevrediging. Hier worden vooral vaardigheden en competenties aangeleerd om een volwassen rol aan te nemen in de maatschappij. ↔ veel ontwikkeling: keuzes leren maken voor zichzelf, leren interageren en vrienden maken, een identiteit ontwikkelen, de bedoeling van werk leren.

Genital stage: genitale fase van puberteit tot de rest van het volwassen leven: de levensenergie is geconcentreerd op de geslachtsdelen maar niet in de zelfde wijze als in de phallische fase. Geen zelfmanipulatie en geen conflict, deze fase hangt af van de voldoende volbrachte voorgaande fasen. Alleen als men goed ontwikkeld is doorheen de voorgaande fasen kan men deze fase bereiken. Hier leert men op de juiste manier met seksuele bevrediging om te gaan.

Psychoanalysis: een theorie over persoonlijkheid. Een methode voor psychotherapie, een techniek om individuen te helpen die een mentale stoornis hebben of relatief kleine problemen in het leven. Een manier om vrijwillig persoonlijkheid te herstructureren.

Free association: een techniek van de psychoanalyse. Waarbij men zeer gerelaxeerd moet zijn en gewoon moet praten over wat er in je hoofd komt. Je gedachten de vrije loop laten gaan en voortdurend praten. Praattherapie. Het identificeren van onbewust materiaal dat je problemen zou kunnen veroorzaken, echter pas je soms censuur toe op je gedachten waardoor psychoanalyse dus soms jaren kan duren. Het is belangrijk voor de therapeut onderwerpen te onderscheiden: subtiel, triviaal, onbewust, beschamend, niet-significant.

Dream analysis: droomanalyse : het analyseren van dromen waarbij symbolen worden vertaald naar werkelijke verlangens. In een droom kan men aan behoeftebevrediging doen in een veilige omgeving. Droom wordt geïnterpreteerd.

Manifest content: werkelijke inhoud van een droom, de symbolen de vermomming

Latent content: wat de droom eigenlijk inhoudt, wat de vermomming verbergt de geïnterpreteerde verlangens.

Symbols: symbolen zijn instrumenten die worden gebruikt om bepaalde verlangens gedachten te uiten in een droom zonder letterlijk te zijn wat ze zijn. Omdat sommige verlangens misschien niet sociaal acceptabel zijn. Bv: vader en moeder worden gesymboliseerd door een koning of koningin.

Projective hypothesis: het idee dat een persoon zijn persoonlijkheid reflecteert in wat hij/zij ziet in vage vreemde figuren zoals inktvlekken.

Interpretations: naar het einde van de psychotherapie toe wordt de patient geleid naar interpretaties over zijn psychodynamische oorzaken van zijn/haar problemen.

Insight: wanneer de patiënt stilaan zijn eigen onderbewuste oorzaken van zijn problemen begint te begrijpen verkrijgt hij/zij inzicht. Een intense emotionele beleving dat wordt vergezeld met het loslaten van onderdrukt materiaal.

Resistance: de afweermechanismen die steeds dit onderdrukt materiaal hebben weggehouden van het bewuste worden nu geïrriteerd door de psychoanalyst en zullen ook nu weerstand bieden voor het vrijlaten van de informatie.

Transference: overdracht, zijn alle gevoelens, gedachten, ervaring die de patient stilaan op de therapeut begint te plaatsen, de patient gaat zich gedragen alsof de therapeut een belangrijke figuur is uit zijn leven en zich er ook zo tegenover gedragen. Dit kan op een positieve manier maar ook op een negatieve. Persoon kan het intellect en de kennis in de therapeut gaan adoreren zoals ze dat ook bij haar vader deed. → tegenoverdracht/ zelfde maar in omgekeerde richting.

Chapter 10: Psychoanalytische benadering: Hedendaagse onderwerpen

ID psychology: (freudiaanse psychoanalyse) ID zijn verlangens staan hier centraal.

EGO psychology: nadruk ligt op het EGO, voornaamste persoon: Erik Erikson. Ego is een krachtig en onafhankelijk deel van de persoonlijkheid. EGO is mee verantwoordelijk voor het controleren van de omgeving, het bereiken van doelen, verkrijgen van een identiteit. De benadering van psychoanalyse gestart door Erik Erikson.

Identity crisis: de wanhoop en verwarring dat iemand voelt wanneer een persoon geen sterk gevoel van identiteit heeft ontwikkeld. Onzekerheid over de richting dat je leven aanneemt. Is zeer voorkomend in de puberteit.

Erikson's eight stages of development: Erikson heeft acht stadia van ontwikkeling beschreven.

- Vertrouwen vs wantrouwen: deze fase is belangrijk voor het ontwikkelen van vertrouwen in relaties. Hiervoor is het belangrijk dat in het eerste jaar na de geboorte goed en responsief voor het kind wordt gezorgd zodat het kind erop kan vertrouwen dat hij/zij zal voorzien worden in zijn behoeften. Deze fase is bepalend voor volwassen relaties in verdere leven. Komt overeen met de orale fase van Freud. Hechting kan plaatsvinden. Egosterkte is hoop.

- Autonomie vs schaamte en twijfel: (komt overeen met de anale fase van Freud). Kinderen beginnen te experimenteren met hun omgeving en de wereld te ontdekken. Als de ouders een evenwicht in keuzevrijheid kunnen bieden kan het kind op een veilige basis experimenteren en op die basis terugvallen als dat nodig is. Bij te strikte regels en bestraffend gedrag kunnen kinderen een gevoel van schaamte en twijfel ontwikkelen bij het exploreren, waardoor ze dit minder of niet meer gaan doen. Egosterkte is wil/wilskracht. Nee-fase
- Initiatief vs schuldgevoel: (komt overeen met de fallische fase van Freud) rond 3 jaar: doe-alsof-spelletjes, kinderen gaan leren door te spelen en identificeren zich met de ouders. Ze leren initiatief te nemen en ontwikkelen ambitie en doelen. Wanneer dit niet goed gaat kunnen kinderen hervallen in falen en uiteindelijk geen initiatief meer nemen en stoppen met doelen te achterhalen. Egosterkte is doelgerichtheid
- Vlijt vs inferioriteit: (komt overeen met de latetiefase van Freud) rond 4 jaar: kinderen beginnen zichzelf te vergelijken met anderen en vooral met leeftijdsgenoten. En velen ontwikkelen een gevoel van competentie en voldoening. Als ze genoeg succesvolle ervaringen meemaken, geloven ze in eigen kunnen en kunnen waardoor ze de intentie behouden hard genoeg te werken om een doel te bereiken. Is dit niet zo dan kunnen ze een gevoel van minderwaardigheid ontwikkelen. Egosterkste is vaardigheid.
- Identiteit vs rolverwarring: (genitale fase Freud) vanaf puberteit. Tijdens deze fase doen veel mensen aan experimenteren met identiteiten. Uiteindelijk maakt men een keuze over wat men belangrijk vindt in het eigen leven. Ontwikkeling van een stabiel zelfbesef en identiteit. Veel mensen gaan door een periode van identiteitverwarring wanneer ze het moeilijk hebben waarden en normen toe te eigenen. In sommige culturen worden overgangsrituelen toegepast om een kind 'over te laten gaan' naar volwassenheid. Bij het oplossen van identiteitscrisis kan het zijn dat men een negatieve identiteit ontwikkelt gebaseerd op ongewenste sociale rollen. Wanneer iemand geen crisis ervaart of alternatieve identiteiten exploreert en toch een identiteit aanneemt vindt er identity foreclosure plaats, de persoon heeft een vroegtijdige afsluiting van zijn identiteit. Langs de andere kant diegene die een moratorium ondergaan ontwikkelen meestal wel een identiteit waaraan ze zich houden. Egosterkte is trouw.
- Intimiteit vs isolatie: (18-24jaar) mensen gaan op zoek naar intieme relaties die wederzijdse voldoening geven. Men groeit emotioneel en ontwikkelt naar verzorgende, gevende, bezorgde volwassenen. Meestal maakt men een verbinding aan één persoon. Isolatie is het resultaat wanneer men er niet in slaagt een intieme relatie te vinden of te behouden. Egosterkte is liefde.
- Generativiteit vs stagantie: (25-64jaar): productiviteit, betrokkenheid in het leven, enthousiasme en passie voor wat men doet. Hobby's, werk, relatie en kinderen die voldoening geven in het leven. Sommigen kunnen het gevoel krijgen dat hun leven er eigenlijk niet toe doet, dat er een sleur in het leven is gekomen. Geven er niet echt meer om wat ze doen. Blijven maar ergens hangen. Egosterkte is zorg.
- Ego-Integriteit vs wanhoop: (vanaf 65jaar) wanneer men op pensioen gaat, de kinderen uit huis gaan, de geliefde hobby's niet meer zo fysiek toegankelijk zijn begint men zich terug te trekken uit het leven en zich voor te bereiden op de dood. In die fase kijkt men terug op het leven dat men heeft gehad. Wanneer je het gevoel hebt dat je alles goed hebt gedaan en alles gedaan hebt wat je wou ervaar je een gevoel van integriteit, voldoening over hoe je je leven hebt geleefd. Vb thus spoke Zarathustra. Echter wanneer dit niet het geval is als je het gevoel hebt te veel fouten gemaakt te hebben niet alles kunnen doen hebben wat je wou dan kijk je terug op je leven met wanhoop. Egosterkte is wijsheid.

Psychosocial conflicts: psychosociale conflicten, leerconflicten, wantrouwen in ouders, afhankelijkheid van ouders, niet instaat te leren hoe een volwassene te zijn → allemaal in verband met sociale relaties.

Stage model of development: Erikson behoudt wel een fasemodel weliswaar meer fasen als Freud maar toch beziet hij persoonlijkheidsontwikkeling als iets discontinu net als Freud.

Developmental crisis: elke fase heeft een ontwikkelingscrisis dat hoort opgelost te worden om succesvol naar de volgende fase te kunnen gaan.

Fixation: een onopgeloste ontwikkelingscrisis waardoor het individu blijvend zou worden teruggehouden door dit conflict in zijn verdere leven.

Identity confusion: identiteitsverwarring: men is onzeker over de eigen identiteit, onzeker over morele waarden, gedachten, gevoelens, weet niet wie hij/zij is.

Rite of passage: overgangsrituelen: een ritueel om een overgang tussen levensfasen te vieren, vooral van kind zijn naar volwassenheid. Plechtige communie, bar mitzvah, ...

Negative identity: het ontwikkelen van een identiteit die overeenkomt met ongewenste sociale rollen. Meestal naar negatieve rolmodellen.

Identity foreclosure: vroegtijdige identiteitsafsluiting. Het behouden van een identiteit zonder het doorgaan van een moratorium of het overwegen van identiteitsalternatieven. Geen crisis doorgaan zijn. Zijn vaak moreel en conventioneel maar wanneer hen gevraagd wordt hun posities te ondergronden weten ze geen goede rationele redenen/motivaties te vinden voor hun overtuigingen en opinies.

Moratorium: een periode waarin men verschillende identiteiten gaat exploreren door ze een voor een uit te proberen.

Social power: volgens Horney was de penis een symbool voor sociale macht. Omdat mannen het meer voor het zeggen hadden en wouden vrouwen niet letterlijk het mannelijk geslachtdeel hebben zoals Jung en Freud impliceerde. Zij gingen er eerder vanuit dat meisjes dezelfde sociale macht, privileges en voordelen wouden die men aan jongens gaf in die tijd en cultuur. (1930-1950)

Culture: cultuur is een verzameling gemeenschappelijke maatstaven voor verschillende gedragingen. En verschillend voor man en vrouw. → afhankelijk van tijd. → volgens Horney

Fear of success: verschillende vrouwen zouden angst ervaren voor het verlies van vrienden als ze succesvol zouden zijn in andere zaken. Terwijl mannen ervan uitgingen dat ze net vrienden kregen door succesvol te zijn waardoor ze geen schrik hadden te streven naar succes.

Masculine: traits en rollen die typisch zijn voor mannen wordt bepaald door cultuur in een bepaalde periode.

Feminine: traits en rollen die typisch zijn voor vrouwen wordt bepaald door cultuur in een bepaalde periode.

Gender differences: verschillen in geslachtsrollen.

Self-serving bias: de neigingen van mensen om wel op te komen voor hun successen maar niet voor hun falen.

Narcissism: zelfadoratie en constante pogingen om aandacht naar zich toe te trekken en anderen laten focussen op hen. Gevoel speciaal te zijn en recht te hebben op bewondering en aandacht van anderen zonder het te moeten verdienen. Omgeving moet zich gedragen als een persoonlijke fanclub.

Narcissistic paradox: hoewel dit soort mensen over komen als zeer zelfzeker. Hebben zij eigenlijk twijfels over eigenwaarde als persoon. Ze hebben continu goedkeuring, verzekering en aandacht nodig van anderen. Ze zijn zeer gevoelig voor steken tegen hun zelfwaardering en kunnen zeer slecht omgaan met kritiek.

Object relations theory: legt de nadruk op sociale relaties en hun oorsprong in de kindertijd. Volgens deze theorie is net het ontwikkelen van betekenisvolle sociale relaties de taak van ontwikkeling tijdens de fallische fase of initiatief-schuldgevoel fase.

Internalized: een veronderstelling van de objectrelationele theorie dat vooral de significante anderen en dan vooral de moeder interne mentale representaties krijgen. Objectrelaties worden ingeprent in gedachten. Op deze manier heeft het kind een onbewuste moeder in zichzelf waarmee hij/zij zich kan relateren. Deze vormen de basis voor hoe het kind relaties met anderen gaat zien.

Attachment: hechting, Hechting is de intieme fysieke en emotionele band die zich ontwikkelt tussen een kind en een specifiek individu.

Separation anxiety: verlatingsangst: angst dat kind ervaart wanneer de zorggever/ouder hem/haar verlaat.

Strange situation procedure: vreemde situatie procedure: een experiment van Mary Ainsworth waaruit 3 soorten hechting zijn beschreven. Een moeder gaat samen met haar kind een ruimte binnen waar zij gaat zitten en het kind 'vrij' laat. Een vreemde komt binnen en praat eerst met de moeder daarna met het kind, moeder gaat weg,

→ cf. ontwikkelingspsychologie

Securely attached: veilige hechting: de moeder is responsief, kinderen exploreren de ruimte wel nog wanneer de moeder weggaat en wachten geduldig op haar of zoeken soms zelfs toenadering bij de vreemde. De kinderen zijn blij bij het weerzien van de moeder.

Avoidantly attached: vermijdende hechting, afstandelijke moeder. Kinderen vermijden de moeder bij haar terugkeer. Geven er ook geen aandacht aan.

Ambivalently attached: ambivalente (tegenstrijdige gevoelens hebbend) hechting, moeder is angstig of kwaad of beide. Kinderen zijn zeer angstig bij het weggaan van de moeder. Velen begonnen al te wenen of te protesteren nog voor ze weg was uit de ruimte. Wanneer ze weg was waren deze kinderen zeer moeilijk te kalmeren. Maar bij haar terugkomst gedroegen ze zich tegenstrijdig, ze zochten tegelijkertijd toenadering maar gingen dan tekeer door te spartelen wanneer ze hen probeerde te omhelzen.

Working models: vroege ervaringen en reacties van het kind naar de ouders toe. Werkmodellen voor volwassen relaties. Deze worden geïnternaliseerd in een vorm van onbewuste verwachtingen over relaties. Vb: wanneer kinderen het gevoel ervaren dat ze niet gewild zijn door de moeder dan kunnen ze die verwachting internaliseren dat waarschijnlijk ook niemand anders hen zal willen.

Secure relationship style: Veilige hechting: komt tot stand wanneer de moeder responsief is geweest. Bevredigende sociale relaties worden aangegaan, Vertrouwen in anderen, Scheiding = mogelijk

Avoidant relationship style: Vermijdende hechting: moeder is niet responsief geweest. Wantrouwen en achterdocht voor anderen, Onafhankelijkheid want ze hebben schrik om zich te binden aan iemand omdat ze toch anticiperen op teleurstelling, Anticiperen op scheiding.

Ambivalent relationship style: Ambivalente hechting: (tweedelig tegengesteld aan elkaar) een moeder die heel lichamelijk was en er altijd bij bleef → onderregulatie bij het kind, Kwetsbaarheid en onzekerheid over relaties, kunnen te afhankelijk worden van partner of er te veel van verwachten, Verlatingsangst hebben dus constant verzekering nodig en aandacht.

Chapter 11: Motives and Personality

Motives: interne toestanden die onmiddellijk gedrag gericht op specifieke objecten of doelen oproepen. Deze worden meestal veroorzaakt door een tekort/deficit aan iets, gebaseerd op een behoefte: spanningstoestand. Heeft als doel spanningsreductie.

Beïnvloeding van gedrag gedachten en gevoelens.

Intrapsychisch: Intern, Onbewust, Projectieve testen

Dispositioneel: Individuele verschillen, Meetbaar, Life outcomes, Stabiel, Gedrag verklaren

Needs: behoeften Drijfveer, Potentieel om op een bepaalde manier te reageren onder bepaalde voorwaarden, Organiseert de perceptie en gedrag, Proces van spanningsreductie

Hierarchy of needs: Murray: elk persoon heft een unieke hiërarchie van behoeften, voor de ene is de behoefte naar een intieme relatie intenser en belangrijker als de behoefte naar dominantie bijvoorbeeld.

Dynamic: de interactie van verscheidene behoeften binnen een persoon is dynamisch. De ene behoefte is op één moment belangrijker als een andere, en op een andere moment is de andere behoefte misschien belangrijker.

Press: specifieke manier om over de omgeving te denken. De behoeften gaan perceptie beïnvloeden. Aspecten uit de omgeving die relevant zijn voor de behoeftebevrediging.

Alpha press: objectieve realiteit: de werkelijke realiteit zoals ze is.

Beta press: waargenomen realiteit: de realiteit zoals één persoon ze ziet.

Apperception: interpreteren van de omgeving het verlenen van een betekenis eraan.

Thematic apperception test: een test die bestaat uit een verzameling van zwart-wit foto's met vage, verdachte figuren op. Hier wordt telkens gevraagd wat er volgens het individu gebeurt is in die foto, de persoonlijkheid van een individu wordt in zijn verhaaltjes gereflecteerd → psychoanalyse. Wordt geassocieerd met verschillende motieven.

State levels: tijdelijke hoeveelheid van een specifieke behoefte dat kan schommelen tussen specifieke omstandigheden.

Trait levels: een persoon zijn algemene neigingen of beginpunt van een specifieke trait.

Multi-motive grid: een combinatie van elementen van de TAT en een self-report vragenlijst. De afbeelding zou een motief stimuleren om dan te beïnvloeden hoe de persoon antwoordt op de vraag.

Humanistic tradition: een benadering van motivatie waarbij de nadruk ligt op bewustzijn van behoeften, keuze en persoonlijke verantwoordelijkheid → creëren van een betekenisvol en bevredigend leven.

Physiological needs: Maslow: primaire behoeften nodig voor overleving van het individu, eten, drinken, voortplanting.

Safety needs: behoefte naar veiligheid en zekerheid (een dak boven het hoofd, vrij van gevaar).

Belongingness needs: behoefte naar sociale aanvaarding, liefde, er ergens bij horen.

Esteem needs: behoefte aan zelfvertrouwen en vertrouwen in anderen.

Self-actualization needs: behoeften naar zelf-actualisatie en ontwikkeling.

Flow: een subjectieve toestand van een persoon wanneer deze volledig betrokken is in een activiteit en functioneert met al zijn capaciteiten. Kan een kenmerk zijn dat de persoon, al is het maar een moment, zelfactualisatie ervaart.

Fully functioning person: Rogers: een persoon die opweg is naar zelfactualisering, moet niet per se al zelfgeactualiseerd zijn maar er mag hem niets in de weg staan die toestand te bereiken. Staat open voor nieuwe ervaringen, genieten van diversiteit en nieuwigheden in hun dagelijks leven, leven in het heden, vertrouwen zichzelf, eigen gevoelens, gedachten en oordelen, kunnen zelf keuzes maken.

Positive regard: positieve aandacht, aangeboren behoeften.

Conditions of worth: waardecondities, condities waaraan iemand moet voldoen om positieve aandacht te krijgen van ouders of significant others.

Conditional positive regard: voorwaardelijke positieve aandacht, positieve aandacht die enkel wordt gegeven wanneer het individu voldoet aan de voorwaarden, dit kan gevolgen hebben voor de volwassen persoonlijkheid.

Unconditional positive regard: onvoorwaardelijke positieve aandacht: kinderen krijgen positieve aandacht zonder voorwaarden, er zijn wel restricties mogelijk voor regelmaat, en negatief GEDRAG te 'bestrafen' maar niet de persoonlijkheid.

Positive self-regard: positieve zelfwaardering, komt sneller voor bij kinderen die door ouders ook onvoorwaardelijke positieve aandacht hebben gekregen.

Anxiety: de ervaring van iets dat niet overeenkomt met het zelfbeeld veroorzaakt angst.

Distortion: een afweermechanisme waarbij men eerder de ervaring zal veranderen dan hun zelfbeeld. Vb: de leerkrachten in deze lessen zijn oneerlijk, mijn punten geven echt niet weer hoe goed ik het wel heb gedaan. , persoon gaat enkel gemakkelijke lessen nemen zodat ze zekerder is van goede punten.

Emotional intelligence: emotionele intelligentie, bestaat uit 5 componenten: de vaardigheid eigen emoties te (her)kennen, de vaardigheid eigen emoties te reguleren, de vaardigheid zichzelf te motiveren, de vaardigheid te weten hoe anderen zich voelen en de vaardigheid te beïnvloeden hoe anderen zich voelen.

Client-centered therapy: cliëntgerichte therapie: is zeer verschillend van psychoanalyse. Er wordt nooit een interpretatie van zijn probleem gegeven aan de cliënt. De cliënt wordt nooit gestuurd om een bepaalde actie te ondernemen om zijn probleem op te lossen en er worden geen pogingen gedaan om de cliënt zelf te veranderen. In plaats daarvan worden de juiste condities gecreëerd waarin de cliënt zichzelf kan veranderen.

Core conditions: de juiste condities die gecreëerd worden om een omgeving te bieden waarin de cliënt zichzelf kan veranderen. Een sfeer van echtheid en acceptatie uitgaande van de therapeut, onvoorwaardelijke positieve aandacht voor de cliënt en empathie.

Empathy: empathie : het begrijpen van een ander persoon vanuit zijn/haar standpunt.

Part four: The Cognitive/Experiential Domain

Chapter 12: Cognitive topics in Personality

Cognitive approaches: de cognitieve benaderingen focussen zich op de verschillen in het denken van mensen.

Personalizing cognition: denkprocessen die functioneren door ervaringen te linken aan eerdere gelijkaardige ervaringen uit eigen leven. Vb: men ziet een film → ik heb ooit dat ook zo meegemaakt.

Objectifying cognition: denkprocessen die functioneren aan de hand van objectieve feiten/kennis vb: men ziet film → die special effects worden gesimuleerd adhv een computer.

Cognition: algemene term die verwijst naar het bewust zijn van het denken, specifieke, mentale activiteiten zoals waarnemen, aanwezig zijn, interpreteren, herinneren, geloven, oordelen, beslissen en anticiperen.

Information processing: informatieverwerkingsprocessen : specifieke, mentale activiteiten zoals waarnemen, aanwezig zijn, interpreteren, herinneren, geloven, oordelen, beslissen en anticiperen. De transformatie van sensorische input naar mentale representaties en de manipulatie daarvan.

Perception: de subjectieve waarneming , hoe we dingen zien. De informatie die onze sensorische organen ontvangen.

Interpretation: betekenis geven aan onze percepties, verklaringen voor wat we hebben waargenomen.

Conscious goals: de maatstaven die mensen ontwikkelen om zichzelf en anderen te evalueren. Specifieke overtuigingen over wat belangrijk is in het leven en welke taken gepast zijn te ondernemen.

Rod and frame test (RFT): een test ontworpen om individuele verschillen tussen mensen te identificeren als het gaat over afhankelijkheid van de visuele omgeving bij waarneming of vertrouwen in eigen lichamelijke signalen. Individueel zit in een donkere kamer en moet kijken naar een gloeiende staaf die omringt is door een gloeiend vierkant. De persoon moet de staaf een knop de staaf steeds in een rechtstaande positie houden. De onderzoeker kan de staaf,

het vierkant en de stoel van de proefpersoon kantelen. Wanneer de persoon de staaf mee kantelt met de richting van het vierkant vertrouwd deze meer op visuele stimuli en is dus veldafhankelijk. Wanneer de persoon de staaf aanpast aan de positie van zijn eigen lichaam is hij veldonafhankelijk.

→ embedded figures test (EFT) moeilijk: VA, makkelijk en snel: VO

Field dependant: veldafhankelijk : een persoon is afhankelijk van de visuele stimulus/omgeving bij zijn/haar waarneming.

Field independent: veldonafhankelijk: een persoon vertrouwd op eigen sensatie en niet op het veld.

→

Onderwijs:

VA → sociale wetenschappen, onderwijs, VO → exacte wetenschappen

Studiekeuzes:

VA → sociale informatie, VO → autonomie

Multimedia omgeving:

VA → moeilijk studeren

VO: Effectief studeren, Essentie, Selectieve aandacht

Decoderen gelaatsuitdrukkingen:

VO beter patronen vinden en interpreteren

Tweede taal

VO beter dan VA

Besluit

VO: Analyseren complexe situaties, Minder sterk sociale situaties, Afstand houden

VA : Toenadering tot anderen, Aandacht voor omgeving en context

Constructs: bestaat niet op zichzelf maar is een woord dat verschillende observaties samenvat. Een middel om feiten te beschrijven en er betekenis aan te geven.

Personal constructs: construaties die een persoon dagelijks gebruikt om gebeurtenissen te interpreteren of te voorspellen. Interpretatie, Systeem, Individuele verschillen, Bipolair
→ Kelly

Postmodernism: een intellectuele positie gebaseerd op de notie dat de werkelijkheid is gemaakt/gebouwd, elke persoon en zeker elke cultuur heeft een versie van de werkelijkheid dat uniek is en geen enkele versie is meer bevoordeeld als een andere.

Locus of control: concept dat beschrijft waar iemand verantwoordelijkheid voor de gebeurtenissen in zijn leven legt, intern of extern.

Generalized expectancies: veralgemeende verwachtingen. Bij nieuwe ervaringen gaan mensen hun verwachtingen over wat er zal gebeuren baseren op hun algemene verwachtingen of ze in staat zijn deze gebeurtenissen te beïnvloeden.

External locus of control: de verantwoordelijkheid voor het beïnvloeden van situaties ligt niet in eigen handen. Vb: of ik goede punten ga halen hangt van toeval, geluk, lot af.

Internal locus of control: de verantwoordelijkheid voor het beïnvloeden van situaties ligt volledig in eigen handen. Vb: om goede punten te halen moet ik goed studeren.

Specific expectancies: recenter onderzoek veronderstelt dat we de locus of control anders gebruiken afhankelijk van situatie tot situatie. In de ene situatie intern in de andere extern.

Learned helplessness: aangeleerde hulpeloosheid: oorsprong: onderzoek op honden, hulpeloosheid wordt gegeneraliseerd. Mensen? Onaangenaam geluid. Verband met locus of control. Mishandeling.

Cognitive learning approach: bij deze persoonlijkheidsbenadering ligt de nadruk op de cognitieve en sociale processen waardoor mensen leren te waarderen en streven naar specifieke doelen.

Self-efficacy: de overtuiging dat men een specifiek gedrag kan uitvoeren voor het bereiken van een doel. geloof dat bepaald gedrag doel kan bereiken (\approx interne locus of control)

Modeling: anderen een actie zien ondernemen dat uitdraait op positieve resultaten.
→ gedrag reproduceren aan de hand van een model.

CAPS cognitive-affective personality system: persoonlijkheid wordt niet als een collectie van traits bekeken, maar als een organisatie van cognitieve en affectieve activiteiten die beïnvloeden hoe mensen reageren op bepaalde soorten situaties.

"if...then..." propositions: als situatie A zich voordoet dan doet de persoon X maar als situaties B zich voordoet dan doet de persoon Y.

Part six: The adjustment domain

Chapter 19: Disorders of personality

Disorder: stoornis: een gedrag of ervaringspatroon dat problemen veroorzaakt op belangrijke levensgebieden zoals werk en relaties. Dit zorgt uiteindelijk ook voor psychisch lijden.

Abnormal psychology: de studie naar verscheidene mentale stoornissen: gedachtestoornissen, emotionele stoornissen, persoonlijkheidsstoornissen.

Abnormal: alles wat niet normaal is, dingen die zeldzaam zijn → statistisch. Gedragingen die de maatschappij niet accepteert en labelt als abnormaal → sociaal. Beide definities lijden onder tijd en ruimte. Homoseksualiteit was vroeger abnormaal en zelfs als ziek beschouwd, nu meer en meer aanvaard, in andere culturen is het dan weer wel uit den boze. Mensen met gedesorganiseerde gedachten, verstoorde percepties, ongewone overtuigingen en attitudes die niet overeenkomen met hun omstandigheden → psychologisch.

Psychopathology: studie van mentale stoornissen die de drie criteria combineert. Psychopathologie → psychische ziekte. DSM-IV: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders lijst van meer dan 200 mentale stoornissen.

Personality disorder: persoonlijkheidsstoornis: een duurzaam patroon van gedrag of ervaring dat zeer sterk verschilt van de verwachtingen van de maatschappij van die persoon. Stabiel over tijd en ruimte, Significante stress en pijn, en beperkingen op gebied van relaties, werk, ... , Geen oorzaak in een andere stoornis, Geen fysieke oorzaak

Categorical view: volgens deze dominante benadering van persoonlijkheidsstoornissen behoren mensen zonder een specifieke stoornis tot de ene categorie en diegene met die stoornis tot een andere categorie. Ofwel heb je het wel ofwel niet.

Dimensional view: volgens deze benadering wordt elke stoornis bekeken als een continuüm (reikend van normaliteit aan de ene kant tot een ernstige stoornis aan de andere kant) waarop een persoon zich kan bevinden. Zo kunnen personen met of zonder deze stoornis enkel verschillen in de ernst van de stoornis.

Cluster B :

Mensen hebben moeilijkheden met emotionele controle en hebben specifieke problemen bij het overeenkomen met anderen. Ze komen dramatisch en emotioneel over en zijn zeer onvoorspelbaar. Omvat 4 stoornissen.

Antisocial personality disorder: een antisociaal persoon vertoont een algemene onverschilligheid en geeft heel weinig om de rechten, gevoelens of geluk van anderen. Relatie kindertijd: kinderen die al gedragsproblemen vertonen → antisociaal.

Structured Clinical Interview Disorders (SCID-II)

Kenmerken: Antisociaal, Liegen, Impulsiviteit, Irriteerbaarheid / prikkelbaarheid, Gebrek aan verantwoordelijkheid, Gebrek aan schuldgevoelens

Robert Hare:

Psychopathy Checklist (PCL-R), Psychopathie: psychopaten voldoen wel steeds aan de criteria voor een antisociale persoonlijkheidsstoornis, maar diegene met een geconstateerde antisociale persoonlijkheidsstoornis zijn niet altijd psychopaten.

Borderline personality disorder: Labiliteit in Relaties, Gedrag, Emoties (verlatingsangst, affectlabiliteit) en Zelfbeeld

Automutilatie, Identiteitsstoornis, Impulsiviteit, woede-uitbarstingen, Splijting, Problemen in de kindertijd (werden vaak mishandeld, kende geen liefde/affectie van de ouders) , Relatie met afweermechanismen / hechting.

Histrionic personality disorder: theatrale persoonlijkheidsstoornis , Excessieve nood aan aandacht, Verleidelijk gedrag, Oppervlakkig, Dramatisch

Narcissistic personality disorder: Opgeblazen gevoel van eigen belangrijkheid, Gevoel van superioriteit, Gebrek aan empathie, Afgunstig, Narcistische paradox, Jaloers, gevoelig voor kritiek.

Narcissistic paradox: hoewel dit soort mensen over komen als zeer zelfzeker. Hebben zij eigenlijk twijfels over eigenwaarde als persoon. Ze hebben continu goedkeuring , verzekering en aandacht nodig van anderen. Ze zijn zeer gevoelig voor steken tegen hun zelfwaardering en kunnen zeer slecht omgaan met kritiek.

Cluster A:

Excentriek, vreemd, Cognitief perceptuele vervormingen, Vertrouwen en hechtingsproblemen. Omvat 3 persoonlijkheidsstoornissen.

Schizoid personality disorder:

- Afstandelijkheid in sociale relaties
- Gebrek aan verlangen naar een relatie (≠ ontwijkende persoonlijkheidsstoornis)
- Weinig interesse in relaties (≠ schizotypische persoonlijkheidsstoornis)
- Weinig plezierbeleving
- Intermenselijke problematiek

Schizotypal personality disorder:

- Betrekkingsideeën
- Sociale en intermenselijke beperkingen
- Angst en achterdocht
- Vreemd en eigenaardig
- Ongewone perceptuele waarnemingen
- Gedesorganiseerde cognities
- Ongemakkelijk voelen in relaties, angst en sociale onbeholpenheid (≠ schizoïde persoonlijkheidsstoornis)

Paranoid personality disorder:

- Wantrouwen en achterdocht
- Verkeerde interpretatie van sociale situaties
- Halsstarrig rancuneus, blijft kwaad voor de kleinste zaken
- Jaloersheid
- Vijandige natuur : lokt zelf ‘vijandige’ reacties uit waardoor zijn achterdocht wordt bevestigd.

Cluster C:

Angstige cluster, Vermijding, aanklappend gedrag, perfectionisme, controledrang, Neurotische paradox. Omvat 3 persoonlijkheidsstoornissen.

Neurotic paradox: ook al zorgt een gedragspatroon ervoor dat er één probleem succesvol wordt opgelost, ditzelfde gedragspatroon kan dan een gelijkaardig of erger probleem veroorzaken door het ene op te lossen.

Avoidant personality disorder:

- Of ontwijkende persoonlijkheidsstoornis
- Sociale geremdheid en vermijding
- Angst om afgewezen te worden
- Gevoelig voor kritiek
- Lage zelfwaarde

Dependant personality disorder:

- Excessieve behoefte om verzorgd te worden
- Afhankelijk van anderen om beslissingen te nemen
- Sterke behoefte aan bevestiging van anderen
- Kan moeilijk oneens zijn
- Kan moeilijk ergens alleen aan beginnen
- Vrijwillig dingen doen die onplezierig zijn

Obsessive-compulsive personality disorder:

- Preoccupatie met ordelijkheid en perfectionisme
- Overdreven gewetensvol
- Overmatig toegewijd aan werk
- Kan niet weggooiden
- Controle
- Gierigheid
- Koppigheid

Prevalence: het totaal aantal personen aanwezig in een gegeven populatie gedurende een specifieke periode.

Afhankelijk van: Onderzoeksmethode, Tijd, Plaats, Populatie

Totale prevalentie van het hebben van minstens één persoonlijkheidsstoornis = 13%

Psychiatrische populatie = 60%

Genderverschillen:

Borderline: meer bij vrouwen dan bij mannen

Afhankelijk: sommige kenmerken meer bij vrouwen

Antisociaal: meer bij mannen

Differential diagnosis: een diagnose waarbij de onderzoeker uit twee of meer mogelijke diagnoses bewijs zoeken die één diagnostische categorie het meest ondersteund.